

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Problematyka senioralna w pracy socjalnej		brak	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Socjologii Stosowanej			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	drugiego stopnia
Wydział Nauk Społecznych	Praca socjalna	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr hab. Piotr Czekanowski, profesor uczelni			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		1	
Wykład		20h - uczestniczenie w zajęciach dydaktycznych - 0,7 ECTS	
Sposób realizacji zajęć		10h - praca własna - 0,3 ECTS	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej			
Liczba godzin			
Wykład: 20 godz.			
Termin realizacji przedmiotu			
2024/2025 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Wykład konwersatoryjny - Wykład problemowy - Wykład z prezentacją multimedialną 		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		wykonanie pracy zaliczeniowej - projekt lub prezentacja	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Zaliczenie z ćwiczeń uzyskiwane jest za odpowiedni poziom zaprezentowanego tematu oraz za czynny, systematyczny udział w zajęciach.	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			
zakładany efekt uczenia się	Praca w grupach	Dyskusja	
	Wiedza		
S2A_W03		+	
S2A_W11		+	
	Umiejętności		
S2A_U05	+		
S2A_U07	+		
	Kompetencje		
S2A_K04	+		
S2A_K07	+		
Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi			
A. Wymagania formalne			
Nie ma takich wymagań.			

B. Wymagania wstępne

Wiedza na temat typów zbiorowości, rodzajów badań w naukach społecznych, procesów społecznych, zróżnicowania społecznego, itp.

Cele kształcenia

Celem zajęć jest przybliżenie studentom podstaw wiedzy z zakresu interdyscyplinarnej nauki jaką jest gerontologia społeczna z uwagi na postępujący w dynamicznym tempie proces starzenia się ludności. Poznanie treści programowych ma ułatwiać studentom zrozumienie złożoności i wielowymiarowości zjawisk odnoszących się do tej fazy życia, jaką jest starość człowieka aby mogli wykorzystać tę wiedzę m.in. w przyszłej pracy zawodowej.

Treści programowe

1. Szczegółowe omówienie programu zajęć, literatury gerontologicznej oraz sposobu zaliczenia przedmiotu.
2. Człowiek stary (senior) czyli kto?
3. Stereotypowe postrzeganie ludzi starych.
4. Istota i użyteczność badań gerontologicznych w pracy socjalnej.
5. Miejsce i rola człowieka starego w rodzinie i społeczeństwie.
6. Potrzeby i lęki ludzi starych. Rodzaje potrzeb i ich hierarchia. Samotność i osamotnienie.
7. Warunki życia osób starych w Polsce. Polityka społeczna wobec ludzi starych.
8. Opieka/pomoc/wsparcie w rodzinie.
9. Adaptacja do życia w placówkach instytucjonalnych.
10. Problematyka umierania i śmierci (postawy wobec śmierci, instytucjonalizacja śmierci, zasady i formy opieki hospicyjno-paliatywnej, eutanazja, żałoba).
11. Gerontologiczna praca socjalna.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. Wykorzystywana podczas zajęć:

1. Aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce. PolSenior, M. Mossakowska, A. Więcek, P. Błędowski (red.), Termedia Wydawnictwa Medyczne, Poznań.
2. Badanie poszczególnych obszarów stanu zdrowia osób starszych, w tym jakości życia związanej ze zdrowiem - PolSenior2, 2021, Błędowski P., Grodzicki T., Mossakowska M., Zdrojewski T. (red. nauk.), (w przygotowaniu do druku).
3. Czekanowski P., Gerontologia a nauczanie pracy socjalnej, [w:] Praca socjalna, działalność pozarządowa i edukacyjna: nowe wyzwania i potrzeby, "Zeszyty Pracy Socjalnej" (zeszyt czwarty), UJ, IS, Kraków.
4. Czekanowski P., Społeczne aspekty starzenia się ludności w Polsce. Perspektywa socjologii starości, Wydawnictwo UG, Gdańsk.
5. Czekanowski P., Quantitative and qualitative interviews in older people research: specificity and usability of the research tool, [w:] Researching Ageing. Methodological Challenges and their Empirical Background, M. Łuszczzyńska (Ed.), Routledge, London and New York (seria: Routledge Advances in Research Methods).
6. Czekanowski P., Załęcki J., Brosz M., Gdańska starość. Portret socjologiczny mieszkańców Gdańska w wieku 65+, Fundacja Terytoria Książki, Gdańsk.
7. Człowiek stary w rodzinie i społeczeństwie, A. Kotlarska-Michalska (red.), Roczniki Socjologii Rodziny, t. XXIII, Wydawnictwo UAM, Poznań.
8. Encyklopedia starości, starzenia się i niepełnosprawności, tomy 1-5, A. A. Zych (red. nauk.), Thesaurus Silesiae, Katowice.
9. Kropf N. P., Adamek M., Przyszłość pracy socjalnej a starzenie się: „wszystko co stare jest znowu aktualne”, [w:] Postępy pracy socjalnej, G. Daley (red.), Wyd. WSP TWP w Warszawie, Warszawa.
10. Łuszczzyńska M., Gerontologiczna praca socjalna, „Praca Socjalna”, 5 (33)/2017
11. O społecznym znaczeniu tożsamości, miejsca i czasu życia. Szkice socjologiczne i gerontologiczne. Księga dedykowana prof. Brunonowi Synakowi, D. Rancew-Sikora, C. Obracht-Prondzyński, M. Kaczmarczyk, P. Czekanowski (red.), Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk.
12. Senior wobec realiów współczesności, Herudzińska M., Przybył I. (red.), 2018, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM, Poznań.
13. Szatur-Jaworska B, Błędowski P., Dziegielewska M., Podstawy gerontologii społecznej, ASPRA-JR, Warszawa.
14. Z. Woźniak, Starość. Bilans – zadanie – wyzwanie, Wyd. Nauk. WNS, UAM, Poznań.

A.2. Studiowana samodzielnie przez studenta

Odpowiednie książki wymienione w punktach A1 i B.

B. Literatura uzupełniająca:

1. Aktualne badania z zakresu gerontologii, „Nauki o Wychowaniu. Studia Interdyscyplinarne”, t. 10, nr 1/2020.
2. Błędowski P., Lokalna polityka społeczna wobec ludzi starych, SGH, Warszawa.
3. Fabiś A., Wawrzyniak J. K., Chabior A., Ludzka starość. Wybrane zagadnienia gerontologii społecznej, 2015, Impuls, Kraków.
4. Halicka M., Satysfakcja życiowa ludzi starych, AMB, Białystok.
5. Kubiak M., Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych, Wydawnictwo UG, Gdańsk.
6. Ku socjologii starości. Starzenie się w biegu życia jednostki, Ł. Krzyżowski, J. Mucha (red.), Wyd. AGH, Kraków.
7. Niezabitowski M., Ludzie starsi w perspektywie socjologicznej. Problemy uczestnictwa społecznego, BPS, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”,

Katowice.

8. O sposobach mówienia o starości. Debata, analiza, przykłady, red. B. Szatur-Jaworska, RPO, Warszawa.
9. Pogoda na starość. Podręcznik skutecznego wspierania seniorów, K. Owczarek, M. A. Nazarewicz (red. nauk.), Wolters Kluwer SA, Warszawa.
10. Polska starość, praca zbiorowa pod red. B. Synaka, Wydawnictwo UG, Gdańsk.
11. Problemy i szanse rozwoju osób starszych w społeczeństwie polskim, M. Wnuk-Olenicz (red. nauk.), Wyd. A. Marszałek, Toruń.
12. "Przegląd Socjologiczny", 2013, t. LXII/2, ŁTN (numer poświęcony problematyce starości).
13. Publiczna troska, prywatna opieka. Społeczności lokalne wobec osób starszych, M. Raclaw (red.), ISP, Warszawa.
14. Realność złego starzenia się. Poza polityczną i społeczną powinnością, red. nauk. L. Buliński, Wyd. A. Marszałek, Toruń.
15. Relacje międzypokoleniowe we współczesnych polskich rodzinach, red. P. Szukalski, Wyd. UŁ, Łódź.
16. Socjologia starzenia, J. Perek-Białas i A. Hoff (red. nauk.), „Studia Socjologiczne” 2/2015 (217).
17. Społeczne aspekty starzenia się i starości, M. Halicka, J. Halicki, K. Czykier (red.), „Pedagogika Społeczna”, 2018, nr 3 (69).
18. Steuden, S., Psychologia starzenia się i starości, PWN, Warszawa.
19. Stuart-Hamilton I., Psychologia starzenia się, Wydawnictwo. Zysk i S-ka, Poznań.
20. Synak B., Bezsens i sens nieodwracalnej choroby, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk.
21. System wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania. Przegląd sytuacji, propozycja modelu, B. Szatur-Jaworska, P. Błędowski (red.), Biuro RPO, Warszawa.
22. Szatur-Jaworska B., Polska polityka społeczna wobec starzenia się ludności w latach 1971-2013, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa.
23. Zostawić ślad na ziemi, Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Pędichowi w 80 rocznicę urodzin i 55 rocznicę pracy zawodowej, M. Halicka i J. Halicki (red.), Wydawnictwo UWB, Białystok.
24. Zych A. A., Człowiek wobec starości. Szkice z gerontologii społecznej, BPS, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice.
25. „Gerontologia Polska” - kwartalnik Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego.

Kierunkowe efekty uczenia się

S2A_W03, S2A_W11
S2A_U05, S2A_U07
S2A_K04, S2A_K07

Wiedza

[S2A_W03]Zna i rozumie w pogłębionym stopniu relacje między strukturami i instytucjami społecznymi tworzącymi system pomocy społecznej oraz różne rodzaje więzi społecznych w obszarze pracy socjalnej z osobami starszymi.
[S2A_W11] Zna i rozumie w pogłębionym stopniu znaczenie indywidualnej przedsiębiorczości w pracy z osobami starszymi i wie, jak ją rozwijać – głównie poprzez twórczość - w oparciu o zasoby instytucjonalne oraz ogólny potencjał środowiska.

Umiejętności

[S2A_U05]Potrafi, posługując się systemami normatywnymi i regułami etycznymi, rozwiązywać liczne dylematy etyczne, pojawiające się w praktyce pracy socjalnej z osobami starszymi. na płaszczyźnie działania z klientem, z współpracownikami, z ograniczeniami instytucjonalnymi, a także rozumie i potrafi wykorzystać wiedzę na temat paradoksów działania profesjonalnego, wykorzystuje umiejętności i wsparcie w ramach działań superwizyjnych, autobiografiach.
[S2A_U07]Potrafi dokonać krytycznej analizy zastanej rzeczywistości społecznej czy sytuacji klienta i na podstawie wysuwanych wniosków zaproponować rozwiązania zgodne z oczekiwaniami klienta, możliwościami instytucjonalnymi pomocy społecznej w obszarze działania z osobami starszymi, czy projektować innowacyjne rozwiązania, które są konieczne dla aktualnej rzeczywistości społecznej, wykorzystuje także potencjał środowiska lokalnego (np. organizacji pozarządowych, biznesu) w poszerzenie oferty rozwiązań problemu.

Kompetencje społeczne (postawy)

[S2A_K04]Jest gotów, w oparciu o rzetelną diagnozę, do identyfikowania problemów osób starszych będących klientami pomocy społecznej. Zdaje sobie sprawę z dylematów etycznych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego, asystenta rodziny, organizatora społeczności lokalnej. Doskonali rozstrzyganie dylematów związanych z wykonywaniem pracy na rzecz osób i środowisk.
[S2A_K07]Jest gotów do rozwiązywania problemów osób starszych wykazując się kreatywnością. Poszukuje i wdraża nowe, niestandardowe rozwiązania problemów grupy czy społeczności.

Kontakt

socpc@ug.edu.pl